

(ג) לגבי הדין וחשבון הכולל על הכנסות והוצאות המדינה לשנת הכספים 1954/55, כפי שהוגש ב-7 בדצמבר 1955, יש להצביע על שני ליקויים:

(1) העברות על התקציב. בצורתו הנוכחית מראה הדין וחשבון את ההעברות על התקציב, בהתאם להצעת הביקורת. להלן דוגמאות להעברות כאלה:

המשרד	התקציב	ההוצאה לפי הדו"ח	העברה על התקציב המאושר
משרד הבריאות	1,652,035	1,662,747	10,712
בית חולים תל השומר	168,500	192,138	23,638
מרכז לשיקום, צריפין	782,055	811,854	29,799
לשכות הבריאות			
משרד הבטחון	3,789,200	3,971,719	182,519
מחלקת השיקום - סעיף פעולות			
משרד התחבורה	2,071,000	2,209,010	138,010
רכבות - סעיף "הוצאות ארגוניות"			

(2) מיון הוצאות. מבקר המדינה הדיגיש בכמה הזדמנויות את הצורך במיון מדויק של הוצאות, ובדו"ח השנתי מס' 4 (עמ' 77) הוצבע על העובדה, שבמקרים מספר נוקפו הוצאות לס"ע יפוי תקציב בלתי מתאימים. אף השנה העלתה הביקורת מקרים מספר, שבהם נוקפו הוצאות לס"ע יפוי תקציב בלתי מתאימים. לדוגמה: הוצאות מינהל מלוות המדינה בסכום של 252,106 ל"י לא נוקפו לסעיפי ההוצאות הארגוניות המתאימות, אלא לסעיף "תשלום ריבית ע"ח מלוות".

II. אגף החשב הכללי

א. פעולות הביקורת

בשנה הנסקרת נבדקו היחידות הבאות של האגף: המחלקה לפיקוח על ההוצאות (המפקחת גם על ההוצאה המבוצעת על ידי הגזברויות במשרדי הממשלה); התא לחשבוניות תקציב הפיתוח; מחלקת החשבוניות והדיווח; ענף הסילוקין; תא החליפין ומסי יתר; מדור מלוות ונציגי האוצר בחו"ל; גזבר משנה תל אביב; הלשכה לשחרור סחורות; המדור לפיקוח מחסנים.

באגף החשב הכללי נערכה ביקורת שוטפת על ריכוזי ההכנסה וההוצאה שבמסגרת התקציב הרגיל ותקציב הפיתוח ועל פעולות מחוץ למסגרת התקציב. בוקרו חשבוניות עובר ושב (פקדונות ומקדמות), מלוות הממשלה, ההלוואות לסוגיהן, הדו"ח הכספי השנתי לשנת 1954/55 והמאזן-שהוכן ליום 31.3.1954. כמו כן נבדקו הפעולות של הגזברויות במשרדי הממשלה; משרד ראש הממשלה; הגזברות המרכזית של משרד האוצר; משרד הבריאות; משרד הדתות; משרד הסעד.

ב. ליקויים שלא תוקנו וסגירות

(1) מתן הלוואות

א. חוזים בדבר מתן הלוואות

בדין וחשבון השנתי מס' 4 (עמ' 82) ובדין וחשבון השנתי מס' 5 (עמ' 114, 115) עמדנו על ליקויים במתן הלוואות על ידי האוצר: הלוואות ניתנו לעתים בלא שנערך חחה, לא נקבעו בדייקנות מספקת המטרות, שלמענן ניתנו הלוואות, ולא הוקפד על קבלת הבטחויות שהובטחו. גם בשנת 1955 קבעה הביקורת ליקויים מספר במתן הלוואות.

1. במקרים מספר ניתנו הלוואות בלא עריכת חוזה :

(א) בשנת 1952/53 התירו בנקים משיכות יתר לרשויות מקומיות שונות בסכום העולה על המקובל ; במאוס 1953 פרע החשב הכללי לבנקים את סכום משיכות היתר בסך כולל של 1,200,000 ל"י בקירוב, ועל ידי כך הפכו סכומים אלה להלוואות, שהוענקו לרשויות המקומיות, נוסף על הסכומים, שהוקצבו להם בחוקי התקציב. רק עיריית תל אביב החזירה לאוצר את חובה בסך 500,000 ל"י בקירוב, הכלול בסכום הנ"ל ; עם הרשויות המקומיות, שלא החזירו עדיין כל סכום על חשבון חוזה בותיהן, לא נערך עד עתה חוזה המסדיר את תנאי ההלוואה.

(ב) עיריית פתח תקוה קיבלה בשנת 1953 בין היתר סכום של 35,000 ל"י כהל-וואה, שעליה לא נערך חוזה.

(ג) הטכניון העברי קיבל מהאוצר, החל משנת 1952, סכומים שונים המסתכמים עד לסוף שנת 1954/55 בסך מליון ל"י בקירוב בתורת הלוואות. לא נערכו חוזים.

2. במקרה אחד, שהעלתה הביקורת, ניתנה לחברה הלוואה לשם הקמת בית חרושת בעל חשיבות גדולה. אחרי שנחתם חוזה פריילימינארי עם החברה בדבר ההלוואה באוקטובר 1953, נחתם חוזה סופי ומפורט ביום 3 בינואר 1955. החוזה קבע את סך הכול של ההלוואות בסך 2,160,000 ל"י (\$ 1,200,000 לפי שער 1.800 ל"י לדולר). בין השאר הוסכם, שעל החברה להחזיר את ההלוואות ביחד עם הריבית ב-16 שיעורים חצי-שנתיים שווים ורצופים החל מ-30.6.57. גובה השיעור נקבע בסך 96,515 ל"י, בעוד שגובהו היה צריך להיות 165,454 ל"י. הביקורת עמדה על הטעות בחישוב השיעורים, ובהתאם לכך נחתם תיקון לחוזה.

האוצר לא עקב במידה מספקת אחרי קיום תנאי החוזה עם החברה הנדונה, ולא קיבל מהחברה את הבטחוונות, שנקבעו בחוזה. תאריכי תחולת הריבית היו צריכים להיקבע לפי התאריכים, בהם קיבל הלווה את כספי ההלוואה או את תמורתם בסחורות. האוצר לא דאג, שהנתונים הדרושים לקביעת התאריכים יהיו בידו.

3. בחודשי ספטמבר-אוקטובר 1952 קיבל האוצר ממלווה בחוזה הלוואה לטובת מפעל אחד, והתחייב לשלם דמי עמלה בסך \$ 125,000 על חשבון המפעל. הביקורת קבעה באפריל 1954, שהאוצר לא העביר בספריו את החיוב המתאים. החיוב נעשה רק במאוס 1955.

ב. מקור הכספים לממן הלוואות

מן הדרוש, שהלוואה תינתן רק אם סעיף מסוים בתקציב מקציב במפורש את הסכום בתורת הלוואה או אם נכלל בתקציב סעיף, שלפי מהותו מתיר את מתן ההלוואה. הדרך לזקוף תשלום על חשבון הלוואה, במקום על חשבון הסעיף המתאים בתקציב, לחשבון מקדמה מותרת רק אם מטעם מים טכניים אין אפשרות לזקוף את התשלום מיד לחשבון התקציב המתאים, ולכן יש צורך ברישום ארעי בחשבון ביניים (למשל, אם ניתן לבנק סכום עגול למטרות שונות, והסכום המדויק, שימשם לכל המטרות, יתברר רק לאחר מכן).

קבענו מספר מקרים, בהם האוצר לא פעל בהתאם לעקרון זה.

(א) לחברה פרטית בעלת בית מלון בירושלים ניתנו הלוואות בסך של 250,000 ל"י בקירוב מ-3 סעיפי תקציב הפיתוח. סכומים נוספים בסך 40,000 ל"י בקירוב ניתנו לאותו בית מלון מחוץ לתקציב.

(ב) חברה בחיפה קיבלה הלוואה בסך 250,000 ל"י בקירוב, שתחילה נוקף על ידי האוצר לתקציב הפיתוח ; כשנתברר, שבתקציב הפיתוח לא הוקצב כל סכום למטרה המתאימה לשטח פעולות החברה, נרשם הסכום כ-מקדמה.

(ג) במקרה אחר חולקה הלוואה אחת בסך 313,000 ל־י בקירוב לשני חלקים : סכום של 46,000 ל־י בקירוב, שעל הלווה היה להחזיר כשיעור ראשון תוך אותה שנת תקציב, נרשם כמקדמה, ואילו יתרת ההלוואה נרשמה כהוצאה בתקציב.

(ד) על חשבון ההלוואה, שניתנה בקשר להקמת בית חרושת (ראה עמ' 72, סעיף 2) העמיד האוצר לרשות הלווה, החל מגנובמבר 1953 סכומים שונים. הסכומים נרשמו בעת תשלומם כמקדמה. לפי הודעת החשב הכללי, יירשמו לחובת התקציב של שנת 1955/56 כל הסכומים, שניתנו לחברה על חשבון הלוואה זו בשנים 1953/54 עד 1955/56. לפי זה לא ישקפו התקציבים הקודמים את התשלומים בכלל.

(2) השימוש בתמורת שטרי המקרעים בשנים 1954/55 ו-1955/56

על סמך חוק שטרי מקרעים, תש"ט-1949 הוצאו בשנים 1949 עד 1951 שטרי מקרעים בסכום כולל של 77,280,000 ל־י. לפי חוק זה (סעיף 4(ב)) - שטרי מקרעים לא יוצאו אלא לשם השקעת תמורתם בהשקעות שהממשלה, באישור ועדת הכספים של הכנסת, החליטה עליהן שהן השקעות יסודיות.

א. בשנת 1953/54 הוצאו שטרי מקרעים חדשים בסך 3 מיליון ל־י, ובאותה השנה חל גם פרעון השיעורים הראשונים של שטרי המקרעים, שהוצאו בשנת 1949/50. שיעורים ראשונים אלה נפרעו מהוך כספי התקציב הרגיל, ותמורת השטרות החדשים שימשה למימון חלק מהוצאות תקציב הפיתוח, כפי שהדבר נקבע בחוק תקציב הפיתוח לשנת 1953/54. חוק שטרי מקרעים דורש אישור ועדת הכספים, שההשקעות הן השקעות יסודיות. אישור כזה לא ניתן, אולם מאחר שתקציב הפיתוח של שנה זו מיועד כולו להשקעות יסודיות ולמלוות למטרת השקעות יסודיות, אין לראות מבחינה עניינית ליקוי בהיעדר אישורה של ועדת הכספים.

ב. בשנת 1954/55 הוצאו שטרות חדשים בסך 5,664,000 ל־י, אולם סכום זה שימש לפדיון אותם שיעורי שטרי המקרעים הישנים, שזמן פרעונם חל ב-1954/55. גם בשנת 1955/56 נפרעו שיעורי שטרי מקרעים, שזמן פרעונם חל עד כתיבת דו"ח זה, ע"י הוצאת שטרי מקרעים חדשים. כיוון שחוק שטרי מקרעים קובע במפורש, שתמורת שטרי מקרעים תשמש רק להשקעות יסודיות, יש לראות בשימוש בסכומים אלה לשם פדיון שיעורים של שטרות קודמים פגיעה בחוק, אפילו קיימים נימוקים ענייניים לשימוש כזה בתמורת השטרות.

(3) זקיפות לסעיפי תקציב

אחד העקרונות החשובים לא רק בעריכת תקציב אלא גם בהנהלת חשבונות תקציבית הוא הפרדה קפדנית בין ההכנסות לבין ההוצאות. מעקרון זה יש להסיק את המסקנה, שאין לנכות הכנסות מהוצאות ולהראות את ההוצאה נטו, ואין לנכות הוצאות מהכנסות ולהראות את ההכנסה נטו.

(א) זקיפת הוצאות לחובת סעיפי הכנסה

בשנה הנסקרת קבעה הביקורת מקרים אחדים, שבהם לא צוינה בספרי האוצר הכנסה מסוימת בגודלה האמיתי, מאחר שזוכו ממנה הוצאות, שאמנם היו כרוכות בהכנסה, אך לא הייתה להם הקצבה בחוק התקציב:

1. בשנים 1952-1954 לא נזקפו להוצאות סכומים למעלה מ-81,000 ל־י, שהוצאו להדפסת דרכונים; סכומים אלה נוכו מסכומי ההכנסות מאגרות למתן דרכונים.

2. בשנים 1953-1954 הוצאו על הדפסת שטרות מבוליים סך 28,000 ל־י בקירוב; הוצאות אלה נוכו מהכנסות: בחלקן מהכנסות ממס בולים ובחלקן מתוך רווחים מסחריים, שהצטברו בידי המדפיס הממשלתי במשך שנים מספר. גם הוצאות

להדפסת טפסים שונים למשרדי ממשלה בסך 80,000 ל"י בקירוב נוכו בשנת הכספים 1954/55, באישור הממונה על התקציבים, מרווחי המדפיס הממשלתי, שהצטברו במשך שנים.

3. עם חיסול התפקיד של קציני העלייה בחוץ לארץ בשנת 1952 נותרו בספרי האוצר יתרות לחובת הקצינים בסך כולל של 9,000 ל"י בקירוב. מהדו"חות הנמ"צאים בידי החשב הכללי אין לעמוד על מידת ניצולם של הכספים, שהיו בידי קציני העלייה. בשנת הכספים 1954/55 חוסלו היתרות הללו על ידי ניכוי סכומיהן מהכנסות קונסולאריות בעד אשרות ושירותים.

(ג) זקיפת הכנסות לזכות סעיפי הוצאה

לגבי שנת הכספים 1954/55 נקבעו מקרים אחדים, בהם לא הראו ספרי האוצר הוצאה מסוימת בגודלה האמיתי אלא נוכו ממנה הכנסות, שנבעו בחלקן מהוצאות; לדוגמא:

1. לזכות הפרט התקציבי "עידוד יצוא של תשמישי קדושה", שבסעיף הוצאה "משרד הדתות", נוקף סכום של 4,000 ל"י בקירוב, שנתקבל מיצואני תשמישי קדושה.
2. לזכות הפרט "החזקת בית ותיקונים" בשני בתי חולים בסעיף משרד הבריאות נוקף סכום של קרוב ל-2,000 ל"י, שנתקבל ממכירת בעלי חיים ע"י מעבדות המשרד.

ג. ממצאי ביקורת שונים

(1) תיקון רישומים בחשבונות מחוץ לתקציב והעברתם לתקציב

א. בדו"חות השנתיים הקודמים של מבקר המדינה (דו"ח מס' 2, עמ' 18, דו"ח מס' 3, עמ' 46 ודו"ח מס' 5, עמ' 114) הצבעו על מקרים מספר, שבהם רשם החשב הכללי הוצאות לא לחובת תקציב מתאים אלא לחשבון "מקדמות". כתוצאה מרישום זה מופיעים סכומי הוצאות באקטיב במאזן. בשנה הנסקרת נמשכו הדיונים עם משרד האוצר והחשב הכללי בעניין הגדון, והאוצר ניגש לפעולה שיטתית לניפוי חשבון ה"מקדמות" משנים קודמות.

בין השאר חוסלו המקדמות הבאות:

- (1) סכום העולה על 200,000 ל"י לציוד שנרכש בשנת 1948 בעבור הדואר;
- (2) 50,000 ל"י ששולמו לחברה קבלנית בשנת 1952/53 בקשר לסלילת כביש.
- (1-2) נזקפו לתקציב הפיתוח.
- (3) הפסדים ממכירת ניירות-ערך שהופקעו ע"י האוצר ב-1952 בסך העולה על 300,000 ל"י;
- (4) תוספת למחיר מכוניות, שסופקו למשרדי הממשלה בתקופה 1949 - 1953 בסך כולל של למעלה מ-200,000 ל"י;
- (5) הוצאות משנת 1950 בקשר להפצת שטרי חסכון צמודי דולר בסך 30,000 ל"י;
- (6) אש"ל לפקידים שהועברו לירושלים בשנת 1949/50 ומפרעות לחגים בשנת 1949/50 בסך 36,000 ל"י;
- (7) 50,000 ל"י ששולמו בשנת 1951 על חשבון רכישת התחנה לחקר החקלאות ברחובות.
- (3-7) נזקפו לתקציב הרגיל וכוסו מהרזרבה הכללית.
- (8) כ-550,000 ל"י לתשלום בעד דירות שרד ובניינים ממשלתיים, שנרכשו משנת 1952 ואילך מכספי קרן הארנונה, נכללו בתוספת לתקציב לשנת 1954/55.

ב. האוצר מקבל מדי חודש בחודשו דינים וחשבונות מאת נציגו בניו יורק על תקבוליו ותשלומיו. לפי הצעתנו הוברר בתקופה הנסקרת כמעט כל החשבון לבירור, שבו נרשמו מאז 1952 סכומים שונים, שזיקתם לתקציב לא נקבעה בעת קבלת הדינים וחשבונות מחוץ לארץ.

(2) הנהלת החשבונות - יחידת הסילוקין

בין האוצר לבין מוסדות ויחידים מסוימים קיימות תביעות הדדיות; לשם סידור יעיל של החשבונות, שבין האוצר לבין הגופים הללו ולשם ביצוע מהיר יותר של תשלומים, נתעורר הצורך בהקמת יחידה, שתרכז את החשבונות הנדונים בחשבון אחד - עובר ושב - ותסדיר את התשלומים הכרוכים בהם. צורך זה הביא באוגוסט 1953 לפתיחת חשבונות עובר-ושב בין האוצר לבין הרשויות המקומיות (ראה דו"ח שנתי מס' 5, עמוד 214). באוקטובר 1954 הקים החשב הכללי יחידת סילוקין לשם ריכוז הטיפול בחשבונות עובר ושב ביחידה ארגונית אחת ולשם הרחבת פעולות הסילוקין, ביחוד על ידי כלילת חברות וספקים. תפקיד היחידה לאפשר ניהול עדכאני של חשבונות אלה ולהקל הן מעל הממשלה והן מעל בעלי החשבונות.

הביקורת שנערכה בשנה הנסקרת העלתה, שיחידת הסילוקין עדיין לא נתגברה על קשיי ההתחלה ועוד נקבעו אי סדרים ברישום החשבונות, במסירת הודעות לנוגעים בדבר ובטיפול ביתרות המתהוות בחשבונות. לשם שיפור הסדרים המינהליים נמסרו לאוצר על ידי משרד מבקר המדינה בין השאר ההצעות הבאות:

חשבונות סילוקין יש לפתוח רק לאותם גופים או אישים, שאתם עומד האוצר בקשרים שוטפים; פתיחת חשבון סילוקין וסגירתו תיעשה על פי הוראה בכתב; לעתים מזומנות יודיע החשב הכללי לכל משרדי הממשלה על החשבונות החדשים שנפתחו; דרך חשבון זה יועברו כל הפעולות הכספיות השוטפות עם בעל חשבון סילוקין; פעם בחודש תגיש יחידת הסילוקין לחשב הכללי רשימה של כל החשבונות המראים יתרות חובה; בתום כל רבע שנה תגיש יחידת הסילוקין לחשב הכללי רשימת החשבונות המראים יתרות זכות, בהם לא הייתה כל תנועה במשך שלושת החודשים שחלפו; בתום שנת הכספים תגיש יחידת הסילוקין לחשב הכללי רשימה מלאה של כל היתרות בסילוקין, ועל יסוד רשימה זו, יחליט החשב הכללי, באילו מקרים יש לבטל זקיפות לתקציב (הכנסות שלא נתקבלו או הוצאות שלא הוצאו).

(3) חשבון הפרשי שערים

עם הנהגת שלושת השערים בהתאם לתכנית הכלכלית של הממשלה מפברואר 1952, נפתח באוצר חשבון הפרשי שערים (ראה דו"ח שנתי מס' 4, עמ' 78). חשבון זה נועד לקלוט הן את הריווחים והן את ההפסדים, הנובעים מהמרת מטבע במטבע לפי שערים שונים. היקפו של חשבון זה צומצם בהרבה, כשנקבע לגבי שנת הכספים 1954/55, שהתמורה למטבע החוץ תהיה בדרך כלל שער החליפין $1.800 \text{ ל"י} = \$1$; ע"י כך בוטל בחלקו הגדול הצורך בהעברת הפרשי שערים לחשבון המיוחד, ובוה נתאפשרה התחלת חיסולו. מאז נרשמים הפרשים, הנובעים מפעולות שוטפות במטבע חוץ, לא בחשבון מיוחד אלא בחשבונות התקציב הנוגעים לתשלומים הנדונים: סעיף הענקות להזלת מצרכים חיוניים וסעיפי תשלום חובות ותשלום ריבית.

סיכום הפעולות, שנעשו בחשבון הפרשי שערים בשנים 1953/54 ו-1954/55, הניתן להלן מראה, כי הן לזכות החשבון והן לחובתו נרשמו גם סכומים, שלפי מהותם יש להם קשר רופף לחשבון הפרשי שערים. לדעת החשב הכללי חשבון הפרשי שער נועד לקליטת כל הפרשים הנובעים מעסקות מטבע חוץ ולא רק להפרשים בין השערים הרשמיים השונים.

ריכוז התנועה בחשבון הפרשי שערים

בשנות 1953/54 ו-1954/55

במליון ל"י

(* 14,5

גרעון בחשבון הפרשי שערים ליום 31.3.53

חובה :

שנת 1953/54

	26,0	הפרשים (נטו) מהחלפת מטבע במטבע
	3,5	פרמיות למועצה לשיווק פרי הדר
	18,0	תוספות לתקציב
	0,8	תמיכות ליבוא סוכר
50,5	2,2	הפרשים למחזיקי המלווה הלאומי

שנת 1945/55

	4,5	הפרשים בהסכמים מסחריים
	4,0	תיקון רישומים שונים בחשבון משנת 1953/54
75,5	2,0	תוספות לתקציב

זכות :

שנת 1953/54

	6,0	יתרת זכות בקרן ההשוואה לדלק
	14,0	עודף ההכנסה על ההוצאה לתקציב הרגיל
20,0		לסוף שנת 1953/54

שנת 1954/55

	12,3	הערכה מחדש של מלאי מטבע החוץ
	2,2	רווחים מחשבונות מסחריים
	17,5	מסי יתר
54,5	2,5	תיקון רישומים משנים קודמות

21,0

גרעון בחשבון קרן החליפין ליום 31.3.55

(4) משכורת עובדים - תוספת משפחה

הטיפול בבקשות לתוספת משפחה הועבר בחודש אוקטובר 1954 מן החשב הכללי אל המש-
רדים. ההוראות הטכניות לטיפול בבקשות לא פורסמו בשעת ההעברה, ורק אחרי שהביקורת הצ-
ביעה במארכ 1955 על ליקוי במצב דברים זה, הוציא החשב הכללי בסוף חודש יוני את ההוראות
המתאימות.

(* בדרי"ח השנתי מס' 4, עמ' 78 צוין, שהפסד האוצר מפעולות בחשבון זה ליום 31 במארכ 1953 הגיע ל-13,5 מליון ל"י בקירוב.
בינתיים נוספו לחובת חשבון זה ליום 31 במארכ 1953 כמליון ל"י, חשלומי פרמיות שנעשו עד פברואר 1952.

בשנה הנסקרת הוצעו לחשב הכללי מספר הצעות לשיפור תהליכי העבודה ושיטות הביצוע בהנהלת החשבונות, שהחשובות בהן הן :

א. כהמשך לתהליך הפיצול של הנהלת החשבונות הממשלתית ראוי להפריד בין שתי מערכות של חשבונות, שינהלו באגף החשב הכללי : האחת לניהול הפעולות החשבוניות המרכזיות של הממ"שלה והשנייה להנהלת החשבונות על הפעולות, שהחשב הכללי מבצע אותן כיחידה. הפרדה זו תיעל את דרכי הפיקוח ואת הדיווח המרכזי.

ב. לשם עקיבה מתמדת אחרי ביצוע של חזים ולשם מניעת פיגורים בקיום אותם התנאים, שיש להם זיקה להסדרים הכספיים, הוצעה הנהגת טפסים, שבהם יותוו מראש וישתקפו בכל עת כל שלבי הביצוע מעריכת החוזה עד תום ביצוע העסקה.

ג. בהנהלת החשבונות של החשב הכללי מתנהלים עד כה בנפרד רישומי הפרטים הקשורים במתן הלוואות וגבייתן – חזאת בלא שתיעשה הצמדה לתשלום ובלא שיערך רישום נגדי הן בעת התשלום והן בגבייה. הוצע לשלב את רישומי הפעולות הללו כדי להבטיח התאמה מוחלטת ומתמדת והקפדה יתרה בגבייה.

ד. החשב הכללי מכין מדי חודש בחודשו תחזית לתשלומי ההוצאות העיקריות לפי סדר עדיפותן. נוהג רצוי זה לא הונהג עדיין בגוברויות המשרדים הממשלתיים. הצענו, שהחשב הכללי יקבל מהגוברויות הצעות מנומקות לתחזית הוצאות בשטח פעולתן, כך שהחשב הכללי יוכל לערוך תכ"ניות תשלומים אף לגבי אותם התשלומים, הנעשים באמצעות המשרדים.

ה. עם החשב הכללי נדון הצורך בקביעת עקרונות שיקבעו, באילו מקרים מן הראוי לבצע הלוואות באמצעות בנקים ובאילו מקרים יש להעדיף מתן הלוואות במישרין על ידי האוצר.

iii. הלשכה לשחרור סחורות

הביקורת בוקה את פעולות שתי הלשכות לשחרור סחורות – בחיפה ובתל אביב, שתפקידן לשחרר את הסחורות, המגיעות בשביל משרדי הממשלה, מן המכס. בעיקר התרכזה הביקורת בבדיקת תהליכי הפעולות במטרה לדאוג להחשת השחרור, ועמדה על הצורך באיסוף נתונים על הסחורות ששחררו – כבסיס לפיקוח ולדיווח על יבוא סחורות לממשלה.

iv. מס הכנסה

א. פעולות הביקורת

(1) הביקורת הקיפה את השומות ויסודות עריכתן, את פעולות הגבייה ואת מערכת החשבונות והכספים של משרדי מס הכנסה ומס עזבונו. במשרדי מס הכנסה התרכזה הביקורת בשנה הנסקרת בעיקר בבדיקת השומות של נישומים בענפי כלכלה מסוימים.

(2) נציבות מס הכנסה עסקה בשנה הנסקרת בשיפורים ארגוניים בכמה משטחי פעולתה:

(א) בתחילת שנת 1955 הופעלו הוועדות הציבוריות, ששר האוצר רשאי היה, לפי תיקון הפקודה מאוגוסט 1952, למנותן לשם ייעוץ לפקיד שומה בהערכת השומה.

(ב) שלטונות מס הכנסה הנהיגו הסדרים ארגוניים חדשים לשם הקלה מעל האזרח בפנייה למקום הקרוב למגוריו ולמען אפשר התמחות מיוחדת לפקידים העוסקים בשומות. לכן הוגדל מספר המשרדים האזוריים, ועריכת השומות חולקה בין חוליות המפקחים לפי ענפי כלכלה. נציבות מס הכנסה עשתה לשיפור שיטתי של הכשרה מקצועית של העובדים על ידי הדרכה אינטנסיבית.